

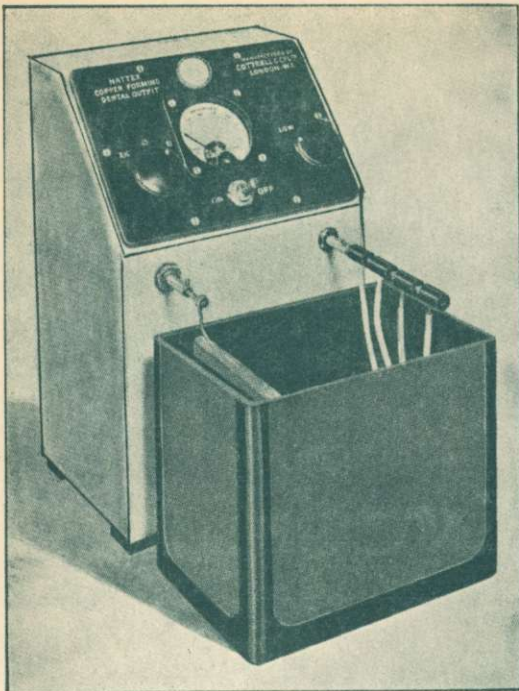
Hammas- teknikko

SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN LIITTO RY:N JULKAISU

7 VUOSIKERTA N:o 1

HUHTIKUU 1950

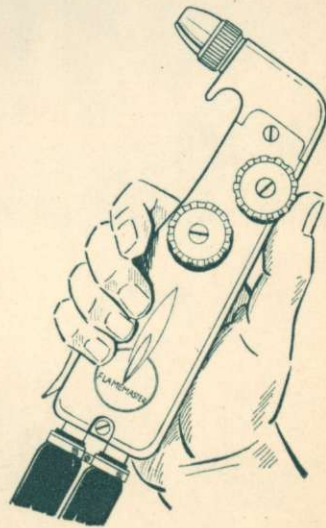
Nattex- elektrolyytti

(kuparoimis) koje on englantilainen laatuvalmiste, jonka tarjoamme täydellisenä suoraan varastosta hintaan mk 13.700:—.

Uusimallinen englantilainen

EDWARDS- kaasupistooli

on saatavissa useammilla erimallisilla suokappaleilla eri käyttökaasuja ja -tarkoituksia varten.

Hammasväline Oy

Arv. Hammasteknikot!

Hammaskultaa

työssä tarvitsemassanne muodossa saatte valmiina meiltä.

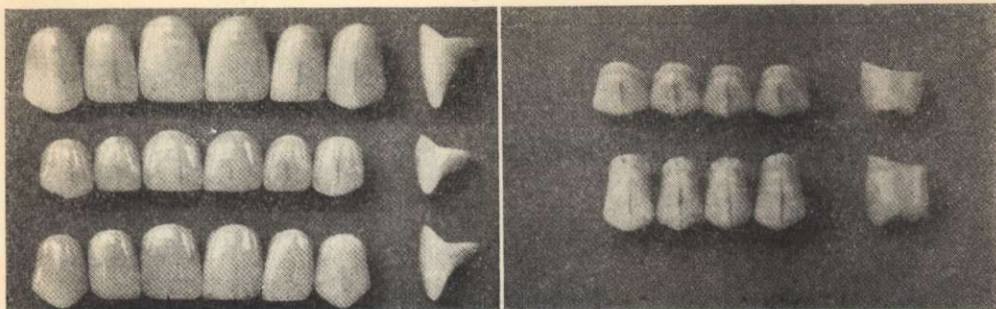
Liikkeenme pitkäaikainen kokemus, nykyaikaiset varusteet ja ammattitaitoinen henkilökunta takaa tuotteittemme laadun.

Kultaseppä

N. WESTERBACK

Helsinki, Eerikinkatu 7.

Puh. 61 626

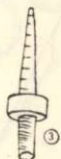

Saapunut jälleen

“NEO-NOVOPHAN“-KRUUNUJA
ja
“NEO-NOVOPHAN“-KULTANASTA-
HAMPAITA

Kauniit harvinaisen luonnollisilta vaikuttavat NOVOPHAN-värisävyt, joiden ohella esiintyvät kiilteen halkeamat, juovat, pilkut ja himmentymät ja koko kruunun suuri läpikuultavuus muistuttavat niin elävästi luonnollista hammasta, että ammattimieskin voi erehtyä. NOVOPHAN-KRUUNUN rakenteessa on perustana **vahva läpinäky-mätön kovamassa-aine**, joka ympäröi kruunun aukkoa. NOVOPHAN-hampaissa on saavutettu luonnollisten väriäikkien, halkeamien ja juovien vaikutelma, jollaista esiintyy usein luonnollisissa hampaissa ihmisen saavutettua keski-ään.

Kiinnitys, sen muodostaa ruuvikierteellä varustettu juurinasta ja siihen ruuvattava mutteri, joka on ulkopuolelta soikea. Mutteri juotettuna nastaan kiinni muodostaa todellisen ankkurin ja sopii tarkalleen valitun kruunun aukkoon.

HASA

UNIONINKATU 24 - PUH. 65 757, 64 726, 37 669

MITEN HÄN ONKAAAN IHASTUNUT!

Proteesi-potilaat panevat aina
pääpainon ulkonäölle.

LUMITEX DE LUXE hampaat
koristavat HEITÄ kuin kau-
nein helmirivi.

Pelkäätekö olla erikoinen?

LUMITEX-DE-LUXE-hampaat ovat erikoiset oikean kellertävän luun-
värinsä ja voimakkaan juovikkuutensa ansiosta.

LUMITEX-hampaista saatte kullekin asiakkaalle juuri sellaiset
hampaat kuin HÄN oli aina toivonut omiensa olevan.

Eivät ole ainoastaan kauniita vaan myös tunnetusti kestäviä.

HASA

Unioninkatu 24 — Puhelin 65 757, 64 726, 37 669.

Arvoisat Hammasteknikot

Hamma Oy

Myy »jatkuvalla syötöllä» amerikkalaisia hampaita

Tervetuloa

tutustumaan runsaaseen valikoimaamme

HAMMAS OY

Helsinki — Kalevankatu 3 A — Puh. 21 433

TOIMITUSKUNTA:

Päätoimitt. Aarno Salmelainen
Os. työp. Eerikinkatu 26. B. Puh. 36 246
Toimittajat: P. Koivula, G. Kos-
kinen, A. Hertola, H. Koskinen ja K. J.
Laine.

Hammasteknikko

Sisällys:

Toimitus	7
Suomen Hammasteknikkojen Liitto r.y:n 25-vuotisen toiminnan merkitys	9
Akryyli hartsi, Eugene W. Skinner	12
Suomen Hammasteknikkojen Liiton 25-vuotisjuhlaillalliset	18
Hallitus	19
In memoriam	23
Suomen Hammasteknikkojen Liitto r.y:n tiedoituksia ..	24
Kirje Kuninkaalle	25
Merkkipäiviä	27
Hintojen kurissapitäminen	29
Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y. Hammasteknikkoalan työntekijäin ammattiosasto N:o 12 tiedoituksia	29
Ammattiurheilua	31
Hammashoito kivittömäksi	32

TRURAY

Kultanasta
hampaat

ja

Narroform diatorisia

TruRay etuhampaiden ja Narroform diatoristen yhdistelmä antaa kaiken sen, mitä voidaan vaatia proteeseilta. Kapeine okklusaali pintoineen ja helposti asetettavina Narroform diatoriset säävät aikaan täydellisen artikulation samalla kun jäljittelevät uskollisesti luonnollista yksilöllisyyttä. Runsas malli ja väriasteikko esittävät hammasvalikoiman, jotka ovat huomiota herättäviä luonnonmukaisesti läpikuultavan porsiininsa vuoksi.

Pyytäkää valikoimaa nähtäväksenne.

TRURAY

Pitkät nastat
Kruunuissa
sopeutuvasti vaihtelevat pinnat.

Myyjä Suomessa

HAMMASVÄLINE OY

Helsinki

Tukkumyyjä

DAVIS, SCHOTTLANDER & DAVIS, LTD

London, W, 1.

Toimitus:

Hammasteknikkolehti, joka kuluvana vuonna aloittaa seitsemännen toimitusvuoden, antaa tunnustuksen niille edellisille toimittajilleen, jotka ovat antaneet merkittävän panoksensa lehden kehittämiseksi alamme ammattijulkaisuksi. Tästä lankeaa runsas kiitos hammasteknikko *Ernst Grönholmille*, joka aikaansa säästämättä uhrautui lehtemme hyväksi, kehittäen sen sellaiseksi, että se on saavuttanut laajan kannatuksen sekä koti- että ulkomaisissa ammattipiireissä. Tätä perintöä pyrkii lehti seuraamaan ja vaalimaan, jotta ammattikuntamme saisi ansaitsemansa tunnustuksen ammattimme sisä- että ulkopuolelta.

Hammasteknikkolehti esittäytyy nyt lukijoilleen hieman uudistussa asussa, johon se on saanut vaikutteita toisista ammattijulkaisuista. Normaaliolojen palattua maahamme, olemme voineet käyttää täysipainoista paperia lehtemme painatukseen. Lehti pyrkii seuraamaan ammattilinjaa, joskin se välttämättömyyden pakosta sisältääkin ammatillisia artikkeleita.

Painatuskustannukset sekä muut seikat ovat vaikuttaneet sen, että lehteä ei enää voida jakaa ilmaiseksi jäsenille kuten aikaisemmin oli laita. Silti olemme yrittäneet saada tilaushinnan niin alhaiseksi jotta jokainen ammatissamme työskentelevä voisi sen tilata. Lehden tilaus-

hinta, joka käsittää neljä numeroa vuodessa on S.H.L. r.y:n jäseniltä 150:—, muilta 300:— sekä irtonumero 80:—. *Lehden ensimmäinen numero menee kaikille niille joiden nimet ja osoitteet ovat toimituksen tiedossa. Ne Liiton jäsenet jotka eivät tilaa lehteä, ilmoittaisivat siitä lehden toimitukseen, muut katsotaan lehden tilaajiksi ja tilausmaksun perii Liiton rahastonhoitaja jäsenmaksun perimisen yhteydessä.* Liiton ulkopuolella olevat, jotka haluavat tilata lehden, ilmoittaisivat siitä osoitteella Hammasteknikkolehti, Helsinki, Eerikink. 26. B. Puh. 36246 tai jollekin Liiton toimihenkilölle.

Lehden sisältö koetetaan saada varsin monipuoliseksi pääasiassa ammattiartikkeleita sisältäväksi julkaisuksi. Lehteen tulee, jos pyrkimyksemme toteutuu, jatkoartikkelin muodossa kääntäen ulkolaisista hammastekniikkaa käsittelevistä kirjoista hammastekniikka teoriaa.

Ryhtykää lehden avustajiksi!

Lehti ottaa mielihyvällä vastaan kaikkia hammasteknikon ammattia koskevaa ainehistoa kuten ulkolaisia ammattilehtiä, alamme kirjallisuutta, esitelmää, ammatillisia artikkeleita ym. sellaista joka lukeutuu ammattimme piiriin. Julkaistuihin artikkeleista lehtitoimikunnan harjunnan mukaan maksetaan korvaus, joka vaihtelee 200:— — 5000:—.

Ryhdy siis lehtesi avustajaksi niin samalla avustat itseäsi!

Hammasteknikkolehti ilmestyy vuonna 1950 huhti-, kesä-, loka- ja joulukuussa.

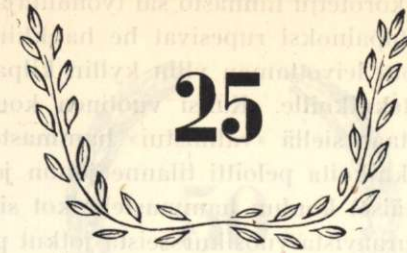
Tilaa Hammasteknikkolehti ja kehoita ammattiveriasikin tilaamaan julkaisu, niin annat tukesi, jotta saisimme lehtemme sisältörikkaaksi sekä merkitykselliseksi!

Kirjoita lehteesi artikkeleita ammatistamme niin kehität samalla koko ammattiamme sille kuuluvalla paikalla yhteiskuntaan.

Kirjoita *toimitukseen* arvostelusi Hammasteknikkolehdestä ja esitä toivomuksia sen suhteen!

— *Kuka tuolla seinän takana lyö kastanjetteja!?*

— *Sehän on vain anoppini, joka hyräilee uudet tekohampaat suusaan.*

VUOTTA

Suomen Hammasteknikkojen Liitto r.y:n 25-vuotisen toiminnan merkitys

Vuotta 1925 voidaan sanoa siksi vuodeksi, jolloin silloinen vähälukuinen ammattikuntamme katkoi kapalonsa ja alkoi tietoisesti toimia elinetsijänsä valvovana tekijänä koko maata käsittävässä puitteissa. Aikaisemmin oli ammattikunta jo rajoitetuimmissa mitoissa sopinut jossain määrin yhdenmukaistetusta työhinnastosta, josta se huomasi selvemmin yhteenliittymisen merkityksen. Ammattiiliittymien tarkoituksenaan ymmärretään parempien elinetsijien ja työolojen edistämistä. Niissä puitteissa alkoi meidänkin ammatillinen järjestäytyminen.

Kaikista vaikeuksista ja jäsenmäärän pienuudesta huolimatta, koetti tämä, vielä silloin yhdistyksen nimeä kantava liittomme, siipiensä kantavuutta. Tuloksena nähtiin 1 p:nä toukokuuta 1927 voimaan astunut koko maata käsittävä yhtenäinen hinnasto. Tätä hinnastoa laatiessaan teki silloin kokematon järjestömme sen erehdyksen, että se ei ensinkään neuvotellut työnantajiemme hammaslääkäreiden kanssa, vaan laati ja päätti hinnoista yksin omassa voimantunnessaan. Tuo tavallaan yltiöpäinen asenne johtui siitä, että ensimmäisen maailmansodan ja sisällissotamme jälkeinen kausi oli toipumista tarvikepulasta joka taasen vilkastutti työmarkkinoita, joka edelleen vilkastutti rahan-kiertoa kuluttavan ja hampaita tarvitsevan kansan keskuudessa. Näin joutuivat hammasteknikot vilkkaasta vaihdannasta osallisiksi ja työtä oli riittämiin pienelle ammattikunnalle, sillä lisäkasvu ammattiin oli veraten pieni eikä ollut pelkoa liian vaarallisesta kilpailusta.

Uusi pyöristellen korotettu hinnasto sai työnantajamme hammaslääkärit liikkeelle. Vastapainoksi rupesivat he hankkimaan hammasteknikkokoulua, jossa piti leivottaman yllin kyllin kilpailijoita näille »yltiöpäisille» hammasteknikoille. Kaksi vuotinen koulu aloitti toimintansa ja vuosien mittaan siellä »valmistui» hammasteknikoita kymmenittäin ja hammasteknikoita pelotti tilanne johon joudutaan jos näin saa jatkua. Ensimmäiset koulun hammasteknikot sijoitettiin toimiviin laboratorioihin ja seuraavista vuosikursseista jotkut perustivat jo oman työhuoneen.

Kun hammasteknikkokoulu ei toiminut niissä puitteissa kuin oppisopimuslaki määrää, tehtiin liiton taholta esitys koulun lopettamiseksi siinä muodossa kuin se toimi, sillä kaksivuotisella koulutuksella ei voida saavuttaa neljävuotisen harjoittelun tasoa. Ja koska se ei toiminut lain kirjaimen puitteissa, oli koulu lopetettava, josta hammaslääkäri-liittokin teki samansuuntaisen päätöksen. Hammaslääkäri-liitto sai haltuunsa hammasteknikkokoulun kaluston ja niin perusti sen turvin oman laboratorion joka nimellisesti toimi osakeyhtiönä. Tämä laboratorio myönsi asiakkailleen 10 % alennuksen työhinnostamme. Laboratoriossa työskenteli pääasiassa hammasteknikkokoulun käyneitä hammasteknikkoja. Sellaisin keinoin yritettiin murtaa työhinnastomme kolmekymmenluvun pulavuosina. Jotkut laboratoriot sortuivatkin antamaan hieman alennuksia, mutta ennen pitkään joutuivat nämä työhuoneet sulkemaan ovensa ja hammaslääkäreiden laboratorionkin oli kannattavaisuussyistä luovuttava alennuksistaan.

Näinä aikoina pyrittiin Liiton taholta tarmokkaasti saamaan ammattikoulutuksemme uudelleen järjestettyä. Viranomaisten puoleen käännyttyä, ei siellä tunnustettu koko hammasteknikkojen ammatin olemassaoloa, vaan osoitettiin edustajamme ulos ovesta. Vaikeata oli saada asioita edistymään ja paljon rohkeutta ja uhrautuvaisuutta vaadittiin liiton toimihenkilöiltä, kun sellaisina vaikeina pulavuosina oli taisteltava ammattikunnan elinetujen puolesta. Ammattikunta oli huomattavasti suurentunut, eikä työtä tahtonut riittää kaikille ammatissa oleville. Niin sanottu »puoskarointi», joka aina on ollut hammaslääkärikunnan silmätikkuna, laajeni näinä vuosina huomattavasti, mutta osasyllisenä tähän voidaan pitää Hammaslääkäri-liittoa itseään, kun se koulutti ammattiin enemmän väkeä kuin niihin aikoihin olisi ollut tarpeellista.

Jatkuu seuraavassa numerossa.

1900 - 1950

Viidenkymmenen vuoden yhä kasvavan toiminnan jälkeen jätämme asiakkaittemme ratkaistavaksi, missä määrin olemme onnistuneet palvelemaan heitä.

Lausumme kiitoksemme kuluneista vuosista ja toivomme että hyvät liikesuhteemme tulevaisuudessakin tulevat säilymään ja kehittymään.

Oy Dentaldepot Ab

perustettu 1900

AKRYYLI HARTSI

Acrylic Resins: An Appraisal.

of Their use in Dentistry by Eugene W. Skinner, Ph. D, Chicago.

(The journal of the American Dental Association Sept. 1949
Volume 39, Number 3.)

(Copyright by American Dental Association.)

Yrityksiä tehtäneen arvostella sitä, että kirjoitelma käsittelee nykyistä akryyli hartsin käyttöä hammastekniikassa tähän mennessä käytettyjen tosiasioiden valossa, mieluummin kuin koskettelisi yksityiskohtaista käsittelytekniikkaa. Arvostelijan näkökanta on aina otettava huomioon, mutta seuraavassa sen pitäisi olla mieluummin tutkija kuin hammasproteetikko arvostelun laatijan koulutuksen vuoksi.

Esittääksemme johdonmukaisen todistelun on tarpeellista määritellä termejä joita käytetään kirjoitelmassa ja rajoittaa sen sisältöä.

Mitä ovat acr. hartsit? Ne ovat kaikki acryylihapon johdannaisia. Kemialliset kaavat osoittavat, että on sananmukaisesti miljoonia mahdollisia hartseja, jotka voidaan luokitella tämän hapon johdannaisiksi, joista jokainen eroaisi jossakin suhteessa kaikista muista. Onneksi hammasalalla yksi akryyleista on vallitseva ja käsittely voidaan rajoittaa methyl methacrylaation polymerisointiin.

Kaikki hammasproteesi hartsit eivät ole kokoonpantu puhtaasta polymethyl methacryylistä. Muutamat niistä ovat yhteispolymerisoitu muiden hartsien kanssa. Esimerkiksi »Vernonite» sisältää yhtä hyvin polyethyl methacryyliä kuin polymethyl methacryyliäkin. »Luxune 44» sisältää muutamia siinihartseja lisänä polymethyl methacryyliin. Kuitenkin jokainen proteesi hartsit on, mikäli nykyisin tunnetaan pääasiassa polymethyl methacryyliä lisineen jotka varaavat ominaisuuksissa eräitä eroavaisuuksia jotka saattavat olla tai eivät kliinisestä merkityksestä.

Polymethyl methacryyliä, tai hammasproteesi acryyli hartsia käytetään hammasalalla hammasproteeseissa pohjalevyinä, kaiken tyyppisissä hampaiden entiselleen saattamisessa, keinotekoisina hampaina, instrumentteina ja lukuisissa muissa tarkoituksissa. Ei kauan sitten jos tuottaja laittoi sanan »acry» tuotteensa tehtaamerkkiin, huolimatta siitä miten se sopi tai jos se oli mistään merkityksestä, hän oli varma tuotteensa hyvästä myynnistä. Onnettomuudeksi tämä tilanne yhä itsepintaisesti pysyy jossain laajuudessa, mutta hammasalalla aletaan kä-

sittämään, että akryyli ei ole yleislääke kaikille vaikeuksilleen ja sen että akryyli hartsilla on todella rajansa.

Epäilemättä koko hammasala myöntää, että methyl methacryyli hartsit on paras materiaali tähän mennessä keksityistä proteesi materiaaleiksi käytetyistä aineista. Verrattomasti suurin määrä polymethyl methacryyliä käytetään tähän tarkoitukseen. Niinmuodoin suurin osa seuraavasta kirjoitelmasta on osoitettu hammasproteesi acr. hartsille, ja muut käytöt mainitaan vain lyhyesti.

Akryyli hartsin edut.

Ei ole löydetty mitään, jota voitaisiin verrata yhtä suuressa täsmällisyydellä suun pehmeän kudoksen ulkonäköön kuin acryylihartsi. Tämä yksin puolustaisi sen käyttöä huolimatta sen epäedusta. Ei ainostaan akryyli proteesi ole kaunis kun se on juuri asetettu suuhun, vaan ulkonäkö on pysyvä edellyttäen, että potilas noudattaa yksinkertaisia puhdistustapoja ja yleistä hygieenistä huolellisuutta.

Jännitys, kestävyys ja poikittainen lujuus acryyli proteeseissa näytävät olevan tyydyttäviä jos oikeat valmistustavat on otettu huomioon. Tosi on, että hartsin murtumattomuusvoima on aika alhainen. Tyypillinen proteesi acr. hartsit osoittaa murtumattomuusvoiman olevan 12 sm kilogrammaa neliösenttimetriä kohden. Kautsu proteesien murtumattomuuslujuuden ilmoitetaan olevan niin korkean kuin 38 sm kilogrammaa neliösenttimetriä kohden. Kestävyys lujuudella on merkitystä äkinäisen täräyksen vastustuksen määränä.. Toisin sanoen, jos potilas vahingossa pudottaa acr. proteesinsa jollekin kovalle pinnalle niin proteesi otaksuttavasti murtuu. Kuitenkaan ei tätä ominaisuutta voida pitää vakavana. Loppujen lopuksi ei potilaan otaksuta pudottavan proteesiaan yhtään enempää kuin silmälasejaankaan. Tällaisia laitteita ei saisi käsitellä huolimattomasti.

Valmistaminen.

Näiden hartsien helppo käyttö verrattuna moniin teollisiin hartseihin on niiden huomattava etu. Tämä toteamus ei sisällä sitä, että akryyli hartsin valmistustapa on yksinkertainen menetelmä. Arvioidakseen proteesiin käytetun ajan ja lämmön jotka antavat hartsin toivottavat ominaisuudet valmistajan on ymmärrettävä täydellisesti siihen sisältyvät kemialliset ja fysikaaliset pääkohdat. Virheellinen jauheen ja nesteen sekoitus taikinavaiheeseen tuottavat ehdottomasti kuoppaisen, heikon ja ruman hammasproteesin. Jos kyvetti ei ole täytetty riittävästi

niin proteesista tulee huokoinen ja kuoppainen. Toiselta puolen taas, jos viimeinen puristus suoritetaan kyvetin ollessa liian täysi, ylijäämä hartsia valuu ulos kyvetin puoliskojen väliin saaden aikaan paksun reunuksen joka aiheuttaa proteesin koroituksen. Koepuristukset ovat äärimmäisen tärkeitä tämän vuoksi. Turvallisin tapa on aloittaa laittamalla hiukan liiaksi hartsia kyvetiin ja toistaa koepuristukset, kunnes ylijäämää ei esiinny ja sitten suorittaa viimeinen sulkeminen nopeasti ja melkoisella puristuksella karttaaksemme hartsin poistumisen kyvetistä. Tämä menetelmä edellyttää, että kyvetin reumat ja kipsialueet ovat täsmällisesti ja lujasti kosketuksessa toisiinsa viimeisen puristuksen jälkeen.

Injektio täppäys.

Nyttemmin on alettu yhä suuremmassa määrin täppäämään ac. proteeseja ns. injektio menetelmää käyttäen. Tätä menetelmää täppäyksessä sovellutti ensimmäisenä Pryor ja se käsittää ensin suoritettavan alkutäppäyksen hartsitaikinalla joka sitten täydennetään pusertamalla lisää taikinaa kyvetiin valuaukon läpi.

Injektio menetelmä tarjoaa monia etuja puristustäppäykseen verrattuna. Esimerkiksi puristusta proteesissa prosessin aikana voidaan välvoa, ikävät koepuristukset ovat tehty tarpeettomiksi ja on suurempi varmuus kyvetin täyttämisestä. Jos täppäys on suoritettu huolella ja täsmällisesti, ylipursuminen on hyvin pieni jos sitä esiintyy ollenkaan ja proteesin korotus vältetään.

Kokeilujen avulla saavutettujen tulosten nojalla olisi laajempaa käyttöä injektio täppäys menetelmällä valmistaa proteeseja rohkaistava siinä toivossa, että vertikaalinen mittasuhte proteeseissa paremmin säilyy ja muutkin parannukset saadaan aikaan.

Kutistuminen keitettäessä.

Kaikki ac. hartsit kutistuvat prosessin aikana. Ensimmäinen kutistuminen tapahtuu monomerin polymerisoituessa keittovaiheen aikana. Toinen, lämpökutistuminen aiheutuu valmistuslämmöstä. Taylor esittää, että polymerisatio kutistuminen voidaan pienentää tai poistaa täppäys vaiheessa. Mitä tulee lämpökutistumiseen vähennys voidaan saada aikaan jos omaa matalan lämmön täpättäessä. Samalla kun proteesi kylmenee, jos hartsia jää pehmeäksi matalaan lämpötilaan, se kutistuu mallin mukana. Ilmeisesti samalla kun hartsia kovettuu se kutistuu riippumatta mallista ja kun se on siirtynyt, niin elastiset puristukset välittömästi häviävät ja kutistuminen tapahtuu.

Joukko tutkijoita on määritellyt akryyliliuskosten tasokutistumisen keitettäessä tai muovaillun hampaattoman proteesilevyn keittokutistumisen. Kaikki nämä tutkijat myöntävät, että hartsinäytteet, joita he tutkivat olivat 0,3:sta 0,5:een prosenttiin pienemmän tasoulottuvaisuudesta prosessin jälkeen kuin metallimuotit joissa ne valmistettiin. Kaikki proteesilevyt tai faksimitat mitattiin taka-alueen poikki. Mitään eroa ei huomattu keittokutistumisessa jos puserrus tai injektio täppäys menetelmää oli käytetty.

Veden imeytyminen.

Acr.hartseilla on huomattava taipumus imeä vettä ja laajentua. Proteesi akrylit eivät ole poikkeuksena tällä säännöllä. Kun tutkijat koettivat mitata näytteensä kun ne olivat upotettu veteen, niin tulokset eivät olleet yhtäpitäviä. Kahdessa kokeessa näytti, että käytännöllisesti katsoen veden imeytymisestä johtuva laajentuminen vastasi keittokutistumista, kun taas kolmas koe osoitti, että laajentuminen ylitti keittokutistumisen suunnilleen 0,65:llä prosentilla.

Suoritettujen kokeilujen perusteella on siis ilmeistä, että akryyli proteesit eivät ole kooltaan pysyviä. Koon säilyväisyys ei ole valmistajan tarkkailun mahdollisuuksissa kun tavallista valmistustekniikkaa käytetään. Tästä haitasta huolimatta tuhannet akryyli proteesit joita nykyisin käytetään ovat ilmeisesti onnistuneita kliiniseltä näkökannalta katsoen. On monia puutteita, mutta on vaikea erottaa virheellisestä tekniikkaa muista syistä jotka voivat olla syynä proteesin koon säilymättömyydelle.

Korjaukset ja pohjaukset.

Valmistusjännitteiden vapautuminen proteeseissa tulee varteen otettaman merkityksilliseksi akryyli proteesien korjauksissa ja pohjauksissa. Valmistusjännitteet vapautuvat nopeasti kun proteesit ovat lämmitetty yli 75 C°. Huomattava kutistuminen joka tapahtuu proteesissa kun sitä uudelleen keitetään kiehuvaan vedessä on Tuckfieldin ja Wasnerin esittämä. Kutistuminen on niin suuri muutamissa tapauksissa, että proteesi ei sopinut alkuperäiselle mallille edes suunnilleenkaan. Pohjatessa tai korjatessa akryyli proteeseja keittolämpö on pidettävä alle 75 C°. Saadaksemme suurimman lujuuden keittoaikaa on huomattavasti pidennettävä matalammassa lämpötilassa. Yleisesti hyväksytty menettelytapa pitää kyvetöityjä proteeseja 65—70 C° lämmössä 9 tunnin ajan.

Akryylihampaat ja sillat.

On ilmeistä, että akryylihampaat kuluvat hyvin paljon nopeammin

kuin porsliinihampaat. Epäilemättä akryyli hampaat osoittautuvat luonnonmukaisiksi suussa ja niiden käyttö osoittaa yksinkertaistavan valmistustekniikkaa huomattavassa määrin.

Hartsi jota käytetään näissä valmisteissa on puhdasta metyylimetaakryyliä. Jauhe on yleensä hienompaa jauhehiukkasten kokoon nähden kuin se jota käytetään proteeseihin. Tuottajat ovat antaneet sille väri vivahteet ja hampaiden laatu jättää vain vähän toivomisen varaa. Näiden hampaiden ja siltojen valmistustapa on paljon yksinkertaisempi kuin samankaltaisten porsliini hampaiden ja siltojen.

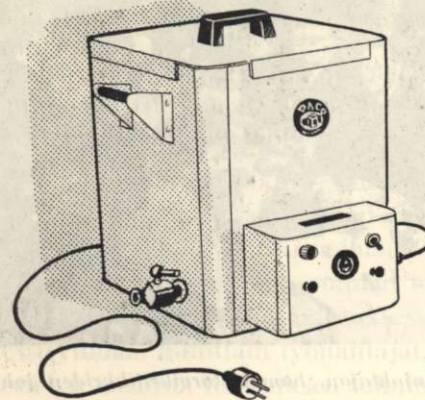
Koon pysyvyyden puute näissä hartseissa on kuitenkin vakava haitta niiden umpimähkäiselle käytölle hampaiden restoratioissa. Dahl on tutkinut koon muutoksia joita syntyy pienissä hammasrakenteissa 37 C° asteiseen veteen upottamisen aikana. Hän käytti kokeissaan pieniä akryylisylinteriä, jotka olivat noin 1/4 tuumaa läpimitaltaan ja korkeudeltaan. Näiden volyymi muutokset mitattiin koko veteen upottamisen ajan. Tyypillinen havaittu volyymimuutos oli laajentuminen ensimmäisten 4—5 päivän aikana jota seurasi ominainen koon vetäytyminen muutaman päivän aikana ja sitten toinen laajeneminen. Monessa tapauksessa epävakaisuutta ilmeni koossa aikana joka ylitti 70—80 päivän huomioinnin. Nämä muutokset olivat useimmiten 0,5 prosenttia kokoon nähden.

Proteesien koon muutoksilla käytön aikana ei ole ilmeisesti kliinistä merkitystä pehmeän kudoksen joustavuuden vuoksi. Kuitenkin kun hartsi on sovitettu kovaa kudosta vasten, tällaiset vaihtelut ja kutistumiset eivät voi tulla kompensoitua ja on vaikea ymmärtää kuinka reunustetut tai sementointi säilyy näissä olosuhteissa.

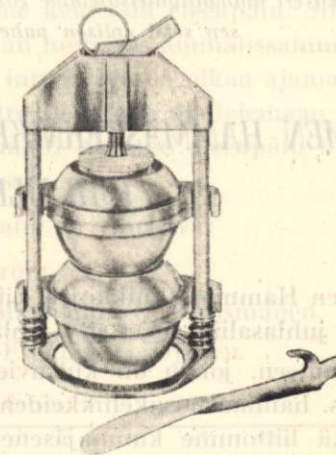
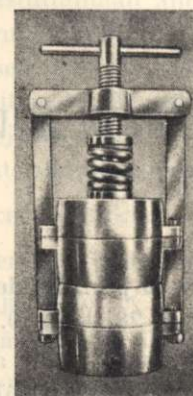
Dahl osoitti tämän vaikeuden osittaisen ratkaisun. Hän huomasi, että jos sylinterit olivat täpätty injektio menetelmällä kovan pristuksen alaisena niin kokoonvetäytyminen ensimmäisen laajenemisen jälkeen itse asiassa poistui ja myöhemmät koon vaihtelut suuresti vähenivät. Nämä havainnot vahvisti Pryor'in samanaikaiset huomiot jotka koskivat jännitteen vapautumista proteeseissa. Kuitenkaan ei lisääntynyt puristus vähentänyt huomattavasti näytteen keittokutistumista.

Näiden vertailujen valossa on ilmeistä, että akryyli hartsien käyttö hampaiden kunnostamiseen on otettava huomioon hyvin huolellisesti hammaslääkärin taholta. Milloin akryyli siltoja ja kruunuja käytetään on hammaslääkärin reunustettava ne suojuksilla ja vahvistuksilla vastustamaan hajoamista, vääntymistä ja murtumista.

"Paco-Path"- akryyli- keitin

on varustettu aikakatkaisijalla ja lämmönsäädäntälaitteilla. Liikkeessämme nähtävänä erikoisesti suurempiin laboratorioihin soveltuva akryylikeitin.

Tarjoamme

englantilaisia erikoiskyvettejä, myös kruunukyvettejä akryylitöitä varten.

Hammasväline Oy

Kuvassa näemme Liiton kunniapuheenjohtajan, hammastarvikeliikkeiden johtajia sekä eri ammattiyhteisöjemme edustajia. Lisäksi näemme Liiton nykyisen sekä entisen puheenjohtajan rouvineen.

SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN LIITON 25-VUOTIS- JUHLAILLALLISET

Suomen Hammasteknikkojen Liitto r.y:n 25-juhlavuoden merkeissä oli K.Y:n juhlasaliin järjestetty juhlaillanvietto 28. 1. 1950.

Tilaisuuteen, johon oli kutsuvieraiksi kutsuttu vain ammattikuntamme t.s. hammastarvikeliikkeiden ja eri ammattiyhteisöjemme edustajat, sekä liittomme kunniajäsenet, oli saapunut jäseniämme myös maaseudulta, joskin heidän läsnäoloon olisimme toivoneet runsaamaksi.

Kun liittomme kunniapuheenjohtaja Emil Railio oli lausunut yleisön tervetulleeksi sekä kiittänyt liittomme jäseniä ja varsinkin rouvia maanantaikerholaisia niistä taloudellisista lahjoituksista, joilla he olivat myötävaikuttaneet juhlien järjestämiseen, jaettiin vuosikokouksen liittomme kunniajäseniksi kutsutuille H. Koskiselle, E. Grönholmille ja A. Hertolalle asiaankuuluvat kunniakirjat.

Hallitus

S.H.L. ry:n hallitus päätti kokouksessaan 22. 2. 1950 Hammasteknikkolehdessä jatkoartikkelin muodossa selostaa jäsenilleen niitä asioita, joita se joutuu käsittelemään sekä pohtimaan toiminnassaan. Tämä on asiallista sen vuoksi, jotta jäsenet olisivat paremmin selvillä liiton asioista ja voisivat näin ollen liiton kokouksissa esittää omia ajatuksiaan.

Suomen Hammasteknikkojen Liitto ry., joka on jo 25 vuoden ajan toiminut hammasteknikkoja yhdistävänä yhteenliittymänä, on järjestötoiminnan kannalta saavuttanut erään tärkeän edistysaskeleen. Liiton uudet säännöt, jotka tulivat voimaan kuluvana vuonna antavat laajemman pohjansa ansiosta suuremman toimintamuodon liiton hallitukselle kuin aikaisemmin. Nyt on hallituksessa edustettuna kolme ammattimme intressiryhmää, nimittäin työnantajat, työntekijät sekä oppilaat. Tämän järjestelyn ansiosta hallituksen toiminta tulee varmasti vilkastumaan ja samalla vilkastuttamaan ammattimme kehitystä eteenpäin. Sillä kuten kaikki tiedämme, on järjestötoiminnan merkitys ammatissamme nykyisin ensiarvoisen tärkeätä. Kun joku intressiryhmä alkaa ajamaan omia etujaan pakoittaa tämä vastaisen intressiryhmän ajattelemaan myöskin omia intressejään ja näin koko ammatti saadaan eteenpäin taloudellisesti että yhteiskunnallisissa mielessä.

S.H.L. ry:n hallituksen kokoonpano on seuraava:

Hallituksen puh.joht.: G. Sandström.

Työnantaja- jaosto: S. Nurto, U. Maaniemi, H. Kuosmanen.

Työntekijä- jaosto: I. Vaarala, M. Elomaa, O. Ojanen.

Oppilas- jaosto: A. Salmelainen.

Seuranneissa puheenvuoroissa esitettiin liitollemme lukuisia onnittelevia 25 vuotisen toiminnan johdosta, korostettiin liittomme merkitystä ammattikuntamme eteenpäin viemisessä, sekä toivottiin menestystä vastaiselle toiminnalle.

Unkarilaisten lauluesitysten ja tanssin ohella jatkui illanvietto viihtyisyyden ja yhteisymmärryksen merkeissä pikkutunneille saakka ja loppuvaikutelmana jäi mukana olleille hauska ja miellyttävä muisto tästä vaatimattomasta merkkijuhlastamme.

Pienen ammattimme edun kannalta on edullisinta, että kaikki intressiryhmät ovat samassa yhteenliittymässä. Liiton hallituksen ryhmitteilyssä on tämä otettu varsin oleellisesti huomioon, josta johtuen toimintakin tulee pyörimään sen mukaan.

Liiton hallitus sai ottaa kaiken sen kuorman hartioilleen, minkä edelliset johtokunnat olivat sille jättäneet. Tämä peloitti aluksi hallituksen jäseniä, mutta päädyttiin ottaa kuorma hartioille, koska oltiin tietoisia jäsenten laajasta kannatuksesta. Hammasteknikkojen ammattikunnassa havaittiin olevan paljon parantamista ja korjaamista, että se veisi koko hallituksen työajan vaikka se sitä ammatikseen tekisi. Silti katsottiin parhaimmaksi kokoontua joka toinen viikko yhteen selvittämään ammattimme kysymyksiä.

Ensimmäiset istunnot olivat tunnustelun luontoisia ja niissä käsiteltiin juoksevat asiat kuin vanhasta tottumuksesta. Palkkakysymys ratkaistiin kuten kaikkien tiedossa on, ammattiosaston linjaa seuraten. Tästä kysymyksestä tultiin siihen tulokseen, että ne vieläkin ovat liian *alhaiset* muihin ammatteihin verrattuna, kun hammasteknikon ammatti on mielestämme paljon vaativampaa ja suurempaa ammattitaitoa kysyvää kuin toiset. Palkkasäännöstelyn poistamisen jälkeen jää palkka-asiat intressiryhmien hoidettaviksi, joten liittykää tiiviisti oman ryhmänne ympärille etujanne valvomaan ja ajamaan eteenpäin.

Liiton hallitukselle on tullut valituksia siitä, että keskuudessamme vaikuttaa tyyppejä, jotka kutsuvat itseään hammasteknikoiksi, ottavat itselleen oppilaita, laittavat ovensa ulkopuolelle metri kertaa puolitoista suuruisia hammasteknikko kilpiä sekä lisäksi eivät ole rekisteröityjä. Heidän vaikutuksensa niihin jotka haluavat yrittää rehellisesti ja jotka ovat rekisteröityjä on niin turmiollinen, että liiton hallitus on päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin pakoittaakseen asianomaiset järjestykseen. Elleivät herrat halua mennä rekisteröimiskokeisiin, osoittaakseen että pytyisivät kasvattamaan jälkikasvua sekä seuraamaan kehitystä että pysymään järjestöpäätöksissä, pakottaa tämä liiton hallituksen kääntymään viranomaisten puoleen. Tämän lisäksi mainittakoon eräistä tyypeistä, jotka sivutoinain tekevät hammasteknillisiä töitä kotonaan, ollen päivisin muilla aloilla kokonaan hommissa. Ammattikunnan tason parantamiseksi on S.H.L. ry:n hallitus päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin sellaisia laboratorioita vastaan, joissa ei ole laillistettua teknikkaa johdossa tai jotka sivuhommanaan tekevät hammasteknillisiä töitä.

Amattimme jälkikasvun suojaaminen on ammatissamme keskeisimpiä kysymyksiä. Tämän vuoksi on Lääkintöhallituksessa hammasteknikko-oppilaita pidettävä luettelo, johon jokaisen hammasteknikko-oppilaan nimi on merkittävä. Niin tärkeä kun Lääkintöhallituksen ylläpitämä hammasteknikko-oppilas luettelo on ammattikunnallemme, ei pitäisi ylenkatsoa. Tästä luettelosta seurataan ammattikuntamme jälkikasvun kehitystä, joka on kuten tunnettua hammaslaboratorioiden vastuulla. Jos tässä luettelossa ei esiinny kuin harvan oppilaan nimi, voidaan vetää siitä se johtopäätös, että ammattikuntamme jälkikasvun kehitys on pysähtynyt. Tästä voi olla arvaamattomat seuraukset ammatillemme, koska voidaan valtiovallan toimesta ottaa kasvatusta pois laboratorioilta ja siirtyä ns. koulu systeemiin kuten ulkomailla on käynyt. Jos näin kävisi, niin siitä voi jokainen vetää omat johtopäätöksensä. Tästä seikasta, sekä eräistä toisestakin johtuen lähetti Lääkintöhallitus kirjelmän noin vuosi sitten S.H.L. ry:lle, joka saattoi tämän jäsentensä tietoisuuteen. Huolimattomuudesta tai välinpitämättömyydestä johtui, että vain harva laboratorio ilmoitti oppilaansa hammasteknikko-oppilas luetteloon. S.H.L. ry:n hallituksen 22. 2. 50 tekemällään päätöksellä päätettiin lähettää jäljennös Lääkintöhallituksen lähettämästä kirjelmästä oppilasilmoitus velvollisuudesta, joka oli jo vuosi sitten lähetetty jäsenille. Ilmoitus kehoitettiin lähettää Lääkintöhallitukselle kuukauden sisällä. Toimenpiteestä on ilmoitettu myöskin Laboratorio yhdistykselle. Laiminlyönneitten laboratorioiden oppilaita ei Lääkintöhallitus katsonut hyväksyä täydennyskursseille eikä pätevyyskokeisiin. Oppilasilmoitus velvollisuus kuuluu laboratorioille. Oppilaita, pitää huoli siitä, että työnantajanne ilmoittaa teidät oppilasluetteloon!

Hyvän tavan mukaan, jäsenten täyttäessä merkkivuosi, päätettiin heille Liiton puolesta antaa muistoksi hopeinen pikari Liiton merkillä ja omistuskirjoituksella varustettuna. Tällä kertaa ne annettiin Robert Leismaalle, joka 6. 3. 50 täytti 60 vuotta ja Atle Semeniukselle hänen täyttäessään 50 vuotta 19. 3. 50.

Sairaus ja hautausavustuskassan uudet säännöt, jotka vuosikokouksessa julkituottiin ja Liiton hallitus sai tehtäväksi viedä eteenpäin on niin pitkällä, että vain virallisesti vahvistetaan sekä hyväksytään. Liiton entisen sairausavustuskassan sääntöjen uusiminen käy välttämättömäksi, koska uusi lainsäädäntö määrää, että sairausavustuskassojen on oltava ns. »itse itsensä maksavia» sekä sosiaaliministeriön hyväksymiä. Kuten

tunnettua, entinen alhainen Liiton sairausavustuskassan jäsenmaksu 400:— vuodessa oli mahdollinen osaksi siksi, koska se sai huomattavia lahjoituksia Liiton ulkopuolelta. Uuden lainsäädännön mukaan Liiton sairaus ja hautausavustuskassa on pakollinen Liiton joka jäsenelle, koska vapaaehtoisia kassoja ei saa pitää. Lisäksi sen pitää toimia jäsenmaksupääoman turvin, joskin se saa ottaa lahjoituksia vastaan.

Liiton sairaus ja hautausavustuskassan säännöt, jotka aikanaan lähetettiin jäsenille sisältävät kokonaista 16 konekirjoitettua sivua. Nämä säännöt on muotoiltu vastaavien järjestöjen vastaavista säännöistä. Jäsenmaksut kassalle tulevat ehkä tuntumaan edellisiin verrattuna suuremmilta, mutta missään avustuskassoissa ei ole niin pieniä maksuja kuin Liiton entisessä kassassa.

Jäsenmaksut kassaan suoritetaan neljännesvuosittain. Maksut määrätään jäsenen liittymisiän ja sen mukaan onko toisilla palveluksessa vai onko itse työhuoneen omistaja. Kummallakin ryhmällä on omat maksuluokat, jonka asianomainen saa itse määrätä. Esim. toisella palveluksessa oleva luokassa I (liittymisikä alle 35 vuotta) 125:— kuukaudessa, lk. II 95:— kk., lk. III 65:— kk., lk. IV 42:50. Työhuoneen omistajien luokassa V (liittymisikä alle 35 vuotta) 225:— kuukaudessa, lk. VI 170:— kk., lk. VII 105:— kk., lk. VIII 72:50 kk. Liittymisikä määräytyy vanhojen sääntöjen mukaan. Sairausavustukset ovat I ja V luokassa 250:— päivässä, II ja VI luokassa 200:— päivässä, III ja VII luokassa 150:— päivässä sekä VI ja VIII luokassa 100:— päivässä.

Maksut voivat tuntua suurilta kun on totuttu pienempiin, mutta mikään kassa ei toimi uuden lainsäädännön puitteissa muulla tavoin. Ennenkuin Liiton hallitus hyväksyy uudet avustuskassan säännöt alistaa se ehkä ne jäsenten harkintaan. Tässä yhteydessä ei enempää, mutta Hammasteknikkolehden kesäkuun numerossa tuodaan tarkemmin esiin sairaus ja hautausavustuskassa kysymys.

Liiton hallitus haluaa ilmoittaa, ettei se tule suosimaan »firaplaamista» eikä mitään muutakaan lainvastaista, vaikka S.H.L. r.y. on antanut tukensa ammatin kehittämiseksi sekä eteenpäin viemiseksi tääville toimenpiteille. Tämä tapahtuu kuten kaikkien tiedossa on *lailista* tietä. Kun lakiin saadaan muutos, tulee S.H.L. r.y. hallitus yhteistyössä alan muiden järjestöjen kanssa pitämään huolen siitä, ettei mitään sekaannusta synny eikä näin ollen ilmesty minkäänlaisia »kolmen konstin mestareita» työmarkkinoita häiritsemään.

IN MEMORIAM

LAURI ERKKI NYKÄNEN (ROPE)

Aivan yllättäen levisi tieto uudenvuoden 1 p:nä, että S.H.L:n perustajajäsen, Lauri Nykänen, oli poistunut elämästä.

Tosin hänen lähimmät ystävänsä tiesivät hänen sydänviastaan, mutta silti hänen äkkinäinen poislähtönsä tuntui järkyttävältä ja ennenaikaiselta keskuudessamme.

L. Nykänen syntyi Turussa 1895. Hammasteknikkouransa hän aloitti 1912 eteväksi tunnetun hammasteknikko A. Mörkin luona. Oltuaan 4 v. opissa hän työskenteli jonkun aikaa maaseudulla.

Palattuaan H:kiin hän sai paikan prof. Avellanin luona, tämän ohella hän työskenteli myös Yliopiston h.klinikalla. Prof. Avellanin kuoltua hän oli työssä vuoden verran A. Bäckmannin ja I. Mannerin laboratoriossa. Oman laboratorion hän perusti n. 30 v. sitten. — Eteväenä ammattimiehenä hän saavutti hyvän maineen asiakas piirinsä keskuudessa.

Kuten jo edellä on mainittu, Nykänen oli mukana perustamassa S.H.L.:a, eikä vain passiivisena mukana olijana, vaan luonteensa mukaan innokkaana ja toimeikkaana tekijänä. — Niinpä hän kuului liiton johtokuntaan — muutama harvoja vuosia lukuunottamatta — hän oli 3 vuotta puheenjohtajana.

Tunnustukseksi ansiokkaasta toiminnastaan hänet valittiin v. 1945 liiton kunniajäseneksi. Ennen kaikkea hänen toimintansa S.H.L:n sekä koko ammattikunnan hyväksi on ollut esimerkillistä. Jo nämä muutamat tosiasiat riittävät osoittamaan kuinka harvinaisen kaunis ja korkea elämäнкаari Nykäsellä oli ammattimiehenä.

Kun hänet tammikuun 7 p:nä haudattiin, oli S.H.L. useiden muiden järjestöjen mukana osoittamassa kunnioitustaan hänen muistolleen. Kollegat Ernst Grönholm ja Sulo Nurto laskivat liiton puolesta seppeleen ensinmainittu esitti hänen arkkunsa ääressä kaunein ja valituin sanoin liiton kiitokset ja viimeiset terveiset.

Nykäsen, ja ennen häntä manalle menneiden S.H.L:n perustajien esimerkki velvoittaa meitä pitämään yllä heidän luomiaan perinteitä ja toimimaan S.H.L:n hyväksi.

Suomen Hammasteknikkojen Liitto r.y:n tiedoituksia:

Liiton hallituksen jäsenten osoitteet ja puhelinnumerot:

Puheenjohtaja Gösta Sandström, Helsinki, Korkeavuorenk. 45. A. 6.
Puhelin 25 604.

Varapuheenjohtaja Ilmari Vaarala, Helsinki, Kristianinkatu 2. C 49.
Puhelin 69 988.

Sihteeri Mauno Elomaa, Käpylä, Untamontie 6. C. 19. Puh. 79 20 35,
työp. 64 223.

Varasihteeri Pentti Rantalainen, Helsinki, Eerikinkatu 3. B. 9.

Rahastonhoitaja Hannes Kuosmanen, Helsinki, Savilankatu 1. A. 25.
Puhelin 49 173, lab. 64 772.

Vararahastonhoitaja Olli Ojanen, Helsinki, Viipurinkatu 29. A. 3.

Liiton hallituksen kokoonpano:

Työnantajain jaosto:

S. Nurto, H. Kuosmanen, U. Maaniemi, varalla L. Aro, L. Lundell
ja P. Koivula.

Työntekijäin jaosto:

M. Elomaa, O. Ojanen, I. Vaarala, varalla N. Kostiainen, E. Vuori
ja V. Lehtinen.

Oppilas jaosto:

A. Salmelainen, varalla P. Rantalainen.

Oppilas jaosto kokonaisuudessaan: A. Salmelainen, P. Rantalainen,
J. Heikkinen, H. Stigell ja T. Rusanen.

Urheilutoimikunta:

O. Lindholm, N. Kostiainen, M. Alanko, J. Heikkinen ja E. Paavilainen.

Edustaja Lääkintöhallituksessa Sulo Nurto, Helsinki, Pengerkatu 1.
C. 79. Puhelin lab. 35 305.

Työnvälityshenkilö: M. Koivula, Helsinki, Eerikinkatu 3. B. Puhelin
63 056

Tiedonantoja jäsenille!

Laboratorioiden omistajille, joilla on oppilaita, muistutetaan ilmoitusvelvollisuudesta Lääkintöhallitukselle, kuten lähetetyssä kirjelmässä oli mainittu.

Jäsenmaksujen suuruuden määrittelemiseksi olisi jokaisen laboratorion omistajan, joka käyttää vierasta työvoimaa, ilmoitettava se Liitolle kuten säännöt edellyttää. Samoin viimeaikoina perustetut uudet laboratoriot ilmoittautuisivat Liitolle, jotta heille kuuluvia tiedonantoja voitaisiin lähettää.

Sellaisille, jotka eivät vielä ole maksaneet rästissä olevia jäsenmaksujaan, Liitto kehoittaa heitä sen suorittamaan ensitilassa rahastonhoitajalle.

Kehotamme kaikkia niitä jäseniä, joiden osoite on muuttunut tai muuten virheellinen, ilmoittamaan ja oikaisemaan se Liiton sihteerille mahdollisimman pian.

Merkki rintaan!

Suomen Hammasteknikkojen Liitto r.y:n rintamerkkejä
saatavana jatkuvasti rahastonhoitajalta.

Kirje Kuninkaalle

(Lyhennelmä helmikuun Tandteknikern'issa olleesta kirjoituksesta.)

Ruotsin Hammasteknikkojen Liitto (Svenska Tandtekniker Förbundet) on jättänyt kuninkaalle kirjelmän Lääkintöhallituksen esittämän hammashoito lakiehdotuksen johdosta. Kirjelmässä pyydetään huomioimaan hammasteknikko ammatin kehittämistä siihen suuntaan, että hammasteknikoille voitaisiin myöntää työoikeus sellaisiin teknillisiin tehtäviin, joita ei voida katsoa olevan varsinaisia hammaslääkäreiden hoitotehtäviä. Ruotsin Hammasteknikkojen Liitto on samalla pyytänyt asian tuntija lautakunnan asettamista asiaa tutkimaan. Lautakuntaan ehdotetaan puoleksi hammaslääkäreiden ja puoleksi hammasteknikoiden edustajia.

Huomautus! Tämä kirjelmä on jo toinen vähän ajan kuluessa joka on kuninkaalle osoitettu. Se todistaa, että Ruotsin hammasteknikot osoittavat olevansa lujasti oikeuksiensa kehittämisen takana.

WATSON
"KINGSWAY"
DENTAL RÖNTGEN
KOJE

KINGSWAY DENTAL
röntgen varusteita
valmistaa Englannissa
Watson & Sons
(Elektro-Medical)
LTD.

KOLME SYYTÄ MENESTYMISEEN

- 1) Se varustaa intra-oraaaliset ja extra-oraaaliset kuvat korkeimmalla laadulla.
- 2) Se on täydellisesti luotettava, ei yhtään epäonnistunutta tapausta ole koskaan ilmoitettu.
- 3) Se on nopea ja käytöltään yksinkertainen. Teho on muuttumaton ja siinä on ainoastaan yksi vaihteleva tekijä — valotusaika.

Pyytäkää kirjällisuutta.

Myyjä Suomessa

HAMMASVÄLINE OY

Helsinki

Tukkumyyjä

DAVIS, SCHOTTLANDER & DAVIS, LTD

London, W, I.

Merkkipäiviä

60 vuotta

täytti maaliskuun 6 p:nä hammasteknikko Robert (»Walttu») Leismaa Helsingissä.

Herra Leismaa aloitti uransa vuonna 1914, joten hän on ollut ammatissamme jo 36 vuotta.

Hiljaisena ja vaatimattomana ei hän ole loistanut etupaikoilla, mutta sitä suuriarvoisempaa on se työ, minkä hän on suorittanut ammatillisen kehityksen eteenpäin viemiseksi, jota työtä hän oman työnsä ohella vieläkin jatkaa voimiensa mukaan.

Toivomme että hän vielä pitkän aikaa saisi toimia keskuudessamme, ja että hän näkisi työnsä tuottaneen tuloksia.

50 vuotta

täytti maaliskuun 19 p:nä hammasteknikko Atle (»Sepe») Semenius Helsingissä.

Herra Semenius aloitti uransa vuonna 1915 Dental-laboratoriossa. Työskenneltyään Yngve Raijin ja Pentti Aulanteen palveluksessa useita vuosia hän siirtyi H. Koskisen laboratorioon, jossa hän työskenteli 17 vuotta. Vuonna 1945 hän perusti oman laboratorion, jota hän edelleenkin hoitaa.

Atle Semenius on eräs niistä jotka olivat perustamassa Hammasteknikko seuraa, joka oli alkuna hammasteknikkojen järjestötoiminnalle. Liiton johtokunnan jäsenenä hän on toiminut seitsemän vuotta jolloin hän on suorittanut oman merkittävän panoksensa Liiton hyväksi. Vuosina 1946—1948 hän toimi Liiton rahastonhoitajana. Innokkaana urheilumiehenä varsinkin keilaajana hän on hyvin tunnettu, jonka todistuksena on hänen ansaitsemansa monet pokaalit. Hän on urheilutoimikunnan perustajajäseniä, jonka hyväksi hän on toiminut useita vuosia. Huumorintajuinen ja virkistävänä persoonana hän nauttii suurta arvontantoa ammattikuntansa keskuudessa.

Toimitus onnittelee!

HAMMASLÄÄKÄRI potilaalle, jolle on teettänyt koko yläleuan protessin: »Jätin pois kaksi etummaista hammasta, jotta näyttäisi luonnollisemmalta.»

**Yksinkertainen
tekniikka**

... VARMA TULOS

Tekniikka on yksinkertainen aseteltaessa »Anatoform» New Hue 20° takahampaista. Niinkuin luonnollisessa purennassa-kin oikean purennan ja artikulaation avain on ensimmäisten ylä- ja alamolarien keskinäinen suhde.

Ensimmäisen ylämolarin mesiolinguaalinen kuspia sopii ensimmäisen alamolarin keskipisteeseen. Tällä tavoin purenta on automaattisesti tarkistettu ja k.o. hampaat asettuvat heti oikeaan asentoonsa.

»ANATOFORM» NEW HUE

rek. tavara merkki

20° TAKAHAMPAITA

YKSINMYYJÄ SUOMESSA: OY DENTALDEPOT AB, HELSINKI
THE AMALGAMATED DENTAL COMPANY LIMITED, LONDON, W.1.

Hintojen kurissapitäminen

Maaliskuun alkupäivinä kuulin seuraavan omituisen jutun, mikä toivottavasti on liioiteltu. Itä-Suomessa on kaksi paikkakuntaa melko lähellä toisiaan. Olkoon nimet sanomatta. Joka tapauksessa molemmilla paikkakunnilla on hammaslaboratorio. Niin pitkälle on kaikki hyvin, mutta sitten tulee varsin ikävä puoli. Nimittäin *hintojen polkeminen*. Kyseessä olevat hammaslaboratoriot väittävät näin: »Ne siellä toisella paikkakunnalla tekevät paljon halvemmalla ja vievät meiltä työmahdollisuuksia.» Juuri näin sanotaan molemmilla tahoilla. *Onko tämä oikeata ammattiamme eteenpäin viemistä? EI!*

Sen ymmärtää että liike-elämässä tapahtuu näin. Siellä ostetaan jotain» ja sitten myydään taas sitä »jotain». Joku liike ottaa niin ja niin paljon artikkelistaan. Joku toinen myy sen halvemmalla. On alennusmyyntejä, loppuunmyyntejä, on halpoja viikkoja y.m. y.m. Senhän jokainen ymmärtää. Mutta sitä on vaikeampi ymmärtää, että sitä työtä mitä me teemme, alennetaan niin että sitä tarjotaan polkuhintaan. Vain sen vuoksi, että tulisi mahdollisesti vähän enemmän töitä.

Hammasteknikot muistakaamme!

Teemmehän työtä omilla käsillämme ja myöskin sitä, että työmme on tarkkaa ja vaativaa.

Kilpailkaamme työllämme. Pitäkäämme ammattiamme arvossa. Pitäkäämme lippuamme korkealla.

Tuli sanottua.

S.H.L. r.y:n puh.joht. Gösta Sandström.

Suomen Jalometallityöntekijäin Liitto r.y. Hammasteknikko- alan työntekijäin ammattiosasto N:o 12 tiedoituksia:

TOIMIHENKILÖT v. 1950.

Johtok. puh.joht.: K. J. Laine, Hämeentie 34. B. 39. Puh. 72 357.
Varapuh.joht.: M. Kalliovaara, P. Robertink. 10. as. 16. Puh. 60 350.
Sihteeri: U. Vanhala.

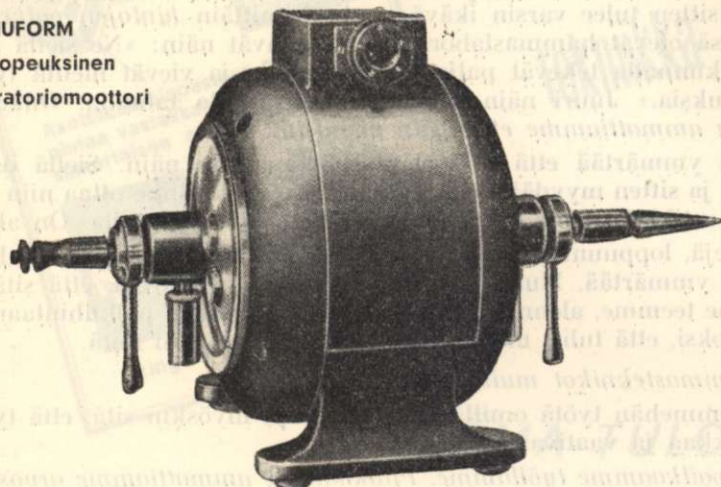
Rahastonhoitaja: A. Frank, Vaasanrinne 3. A. 16. Puhelin 37 324;
A. Hertola; V. Lehtinen; Å. Eriksson; M. Jalava; H. Kuosmanen.

Urheilu ja huvitoimikunta:

Kokoonkutsuja: A. Opasalo, Mannerheimintie 60. Puhelin 44 78 47;
G. Levander; E. Lappi; O. Rinteenpää; R. Virta; O. Lindholm; A. Koski.

**TASAINEN
ÄÄNETÖN
VOIMAKAS**

on NUFORM
nelinopeuksinen
laboratoriomoottori

Täydellisesti Englantilaisista valmistetta, moottori sarjakytetty, 1/6 H.V., ainoastaan vaihtovirralla mutta voidaan varustaa jännitteellenne.

**Kahdentoista kuukauden
takuu**

Myydään täydellisenä nelijaksoisena. Tarkkuustyönä tehty. Katkaisija asetettuna mukavasti pois veden ja hohkakivien vaikutuksesta. Nyform moottori tarjoaa elinaikuisen huolistista vapaan palveluksen.

Täydellisesti esittelevää kirjallisuutta pyydettyessä.

Kysykää yksityiskohtia tarvikelikkeestänne.

DAVIS SCHOTTLANDER & DAVIS LTD

London, W, 1.

Ammattiurheilua

Liittomme talvikisat pidettiin epävakaiden sääsuhteitten vallitessa. Luistelukilpailut pidettiin 4. 3. -50 kello 14 Kaisaniemen luistinradalla Helsingissä. Jää oli nihkeä ja huonoluistoinen. Vain yksi rata oli luistelukelpoinen ja siksi täytyi 500 m. luistella yksitellen. Hiihtokilpailut pidettiin Haagan maastossa 5. 3. -50 kello 10 ja sää vaihtui aamun nollan kelistä suojaiseksi ja juuri kilpailun alkaessa oli räntäsade, joka lopullaan oli jo vesisadetta.

Ihmeen sitkeästi suorittivat osanottajat kilpailunsa hiihtämällä matkan loppuun voiteluvirheistä huolimatta.

HIIHTOKILPAILUN TULOKSET:

Yleinen sarja 10 km.

1) R. Hell	37,18
2) S. Holthöfer	44,39
3) M. Alanko	46,11
4) E. Mäkinen	46,41
5) P. Rantalainen	48,52
6) M. Kiskonen	49,39
7) G. Levander	50,39
8) T. Lallukka	50,54
9) O. Kantto	51,09
10) A. Blom	51,10
11) V. Karmaa	51,10
12) P. Alho	54,10
13) L. Ajanto	1,02,52

Ikämies sarja 10 km.

1) M. Koivula, tasoituksetta	45,38
2) P. Koivula, 51,12 8 % tasoituksella	47,06
3) O. Ojanen, 48,52 2 % tasoituksella	47,53
4) A. Hertola, 51,51 3 % tasoituksella	50,18

Asiapoikien sarja 5 km.

1) A. Järvinen	32,10
----------------------	-------

Joukkuekilpailu kiertopalkinnosta.

1) P. Koivulan laboratorio (M. Koivula, P. Koivula, P. Rantalainen) keskiajalla 44,04.

Luistelukilpailun tulokset:

	500 m	1500 m	pist.
1) G. Levander	54,6	3,14,7	119,500
2) J. Meritähti	56,9	3,22,5	124,400
3) O. Kanttu	60,1	3,16,0	125,434

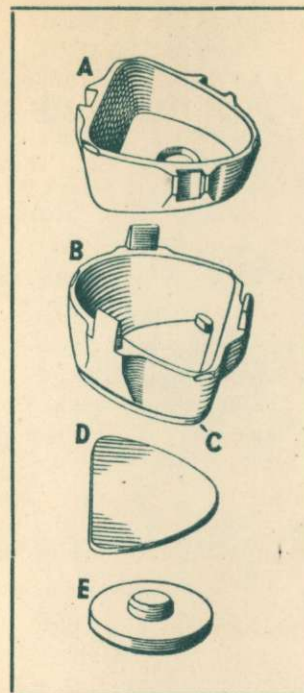
4) R. Virta	61,0	3,28,7	130,567
5) P. Alho	61,4	3,29,3	131,167
6) L. Ajanto	61,1	3,31,5	131,600
7) P. Rantalainen	60,1	3,37,6	132,634
8) R. Hell	66,5	3,28,0	135,834
9) M. Ahola	63,6	3,37,6	136,134
10) E. Linkoheimo	59,7	3,49,4	136,167
Ikämiehet:			
1) M. Koivulä	62,0	3,35,2	133,667
2) A. Hertola	63,8	3,49,5	136,057
Asiapoijat:			
1) M. Venhola	75,0		
2) Rosenberg	77,7		

Hammashoito kivuttomaksi!

Hammaslääketieteen tri Arne Björk on kuuden kuukauden opintomatkaltaan Amerikasta palattuaan kertonut, että Amerikassa on kehitetty uusi menettely hammasporaukseen. Poran sijasta käytetään hienoa kvartsihiekkasuihkua, joka suorittaa porauksen nykyistä poraa nopeammin aiheuttamatta kitkakuumuutta ja tuskia. Laite ei ole kovinkaan kallis, joten parin vuoden kuluttua se pääsee yleiseen käyttöön.

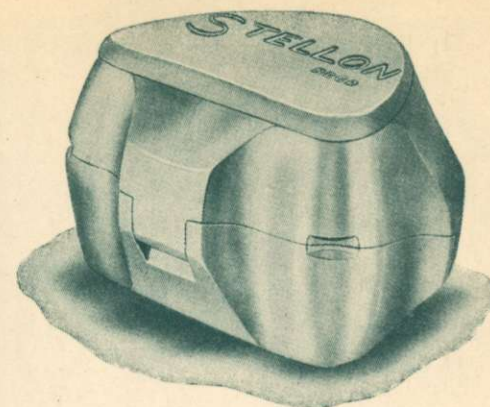
H U O M. ! !

Muistakaa tehdä ajoissa ilmoitus osoitteenmuutoksista lehden toimitukseen.

A Matala osa. B syvä osa. C Irroitettava pohja. D Työntölaatta. E Työntötappi.

Matala osa on tarkoitettu suojelemaan matalia jäljennöksiä. Syvä osa on suunniteltu antamaan tilaa edessä olevalle korkealle vallille joka tukee hampaita niiden ollessa kitälakeen kiinnitettyinä.

Uusi ja parannettu kyvetti akryyli proteeseja varten

»Stellon» varmuuskyvetti omaa kaikki hyvin tunnetut alkuperäisen »Stellon» kyvetin edut, mutta se on n. 3 kertaa tätä kevyempi.

Tämä johtuu siitä, että metalli josta tämä parannettu kyvetti on valmistettu on vahva kevytmetalliseos jota niin paljon nykyään käytetään.

»Stellon» varmuuskyvetin toisiinsa sopivat osat ovat tarkkuustyötä. Kyvetin sisällä oleva työntölaatta helpottaa kipsikappaleessa olevan proteesin poistamisen ja jättää kyvetin puhtaaksi seuraavaa käyttöä varten.

STELLON VARMUUS KYVETTI

Yksinmyyjä Suomessa: Oy DENTALDEPOT Ab, Helsinki

THE AMALGAMATED DENTAL CO. LTD., 7, SWALLOW STREET, PICCADILLY, LONDON W, 1

Tiedoitus Hammasteknikoille!

HAMMASTEKNIKKOLIITON 25-vuotisjuhlassa mainittiin **HAMMAS OY:n** taholta järjestettäväksi opintomatka Ruotsiin, jonka tarkoituksena on hammasteknikoiden ammattitaidon edistäminen ja heidän tutustuttaminen läntisen naapurimaamme alan saavutuksiin.

MATKA tulee kestämään yhden viikon ajan ja koetetaan ajankohdasta sopia valituksi tulleen teknikon kanssa mahdollisuuksien mukaan. Tänä aikana tutustutaan sikäläisiin hammasteknisiin laboratorioihin. **HAMMAS OY** järjestää vierailijalle asunon sekä huolehtii matkaan liittyvistä seikoista. Matka tullaan tekemään edestakaisin lentokoneella.

TÄMÄN johdosta kehoitetaan kaikkia Suomen hammasteknikoita jättämään hakemuksensa, joista käy ilmi henkilötiedot, ansioluettelo (tähänastiset saavutukset), suositukset ja mahdollisen työnantajan lausunto, **HAMMAS OY:lle** ennen huhtikuun 15 p:ää.

ERITYISESTI hammasteknikkoalan tulevaisuutta silmälläpitäen on toivottavaa, että myöskin nuoret hammasteknikot, jotka eivät vielä voi »kohottaa rintojaan» ansioluetteloillaan, mutta joilla on hyvät edellytykset alalle, ottaisivat suurin joukoin osaa.

HAKEMUKSET käsittelee ja ratkaisee erityinen valitsijatoimikunta, jonka muodostaa kaksi edustajaa Hammaslaboratorioiden Yhdistys r.y:stä ja kaksi edustajaa Hammasteknikkoliitosta. Puheenjohtajana tulee toimimaan hammaslääkäri.

ODOTAMME arvoisia hakemuksianne ja ilmoitamme samalla, että edelläolevan opintomatkan olemme järjestäneet kiitollisuuden osoitukseksi hammasteknikoiden meille osoittamasta luottamuksesta sekä onnentoivotukseksi 25 vuotiaalle Liitollenne.

HAMMAS OY

Helsinki — Kalevankatu 3 A — Puhelin 21 433